

Catalunya Artística

ANY III. — BARCELONA, 27 FEBRER 1902

CONCERTS CUARESMAIS DEL LICEU

Núm. 89

15 céntims

EDUARD COLONNE,
DIRECTOR DELS CONCERTS DE PARÍS.

El moviment editorial á Barcelona

Feya molt temps que volía parlar del extraordinari moviment editorial que, d'un quant temps ensá, se nota á Barcelona.

Induatablement surten més llibres de las premsas d'aquí en una setmana, que á Madrid en un mes. Y no es sols la cantitat, sino fins la calitat de las obras impresas, lo que ha pujat d'una manera notable.

Ja han passat aquells temps en que sols sortían de las impremtas *Niños de Ecija* y altres romansos de lectura esferehidora, llibres embrutidors que sols servían per' acabar d'entebolir el cervell y estropellar el gust dels intel·lissos que'ls compravan. Avuy, si bé encara la pseudo-literatura de llamps y trons se veu representada tot sovint en el nostre moviment editorial per *Ladrones del Gran Mundo* y altres exemplars de novela *criminal*, las sobrepujan de bon tros las obras sanas y civilisadoras que's posan á la venda.

Hem dit novela *criminal*, referintnos, no tan sols á'n els assumptos de crónica judicial que de costúm tractan, sino també perque es un verdader crim lo que's fa imprimint llibres que sols despertan els instints brutals de l'home y posantlos en mans del poble, ja prou portat de sí mateix—per no tenir contrapés intel·lectual que l'equilibri—á considerar la forsa física, ab totas las consecuencias que d'ella se desprenen, com la suprema de las qualitats.

Heus aquí, de passada, la rahó de per qué'l poble s'identifica y comprén ab tanta facilitat el *D. Juan Tenorio* y tots els héroes, sense descontarne'ls lladres llegendaris de carretera, que s'imposan pe'l seu coratje y desvergonyiment de pinxo.

Donchs si á gent ja predisposada d'aquesta manera, se'ls hi dona com á sol element intel·lectual, llibres que son la glorificació del coratje físich, sense idealitat de cap mena, conteu l'obra desmoralisadora que farán en llur ánima

primitiva semblants lecturas, sobre tot tenint en compte l'autoritat y'l prestigi que te la paraula impresa, á'n els ulls dels menos ilustrats.

Afortunadament, avuy, com deyam fa poch, si bé encara surten á llum exemplars d'aquesta literatura criminal, de la mateixa font d'hont brollan las máximas, raja'l remey qu'ha de ferlas inofensivas. Al costat d'obras com las de Ponson du Terrail y companyía, trobém, ofegantlas en cantitat, llibres de Tolstoi, Zola, Daudet, Renan, Mirbeau, etc., etc. No passa setmana que no surti, de las diferentas casas editorials establertas á Barcelona, un volúm portant el nom d'un autor admirat y aplaudit per tot'arreu.

Tenint en compte, donchs, l'abundancia d'obras sanas y sobre tot el baix preu á que's venen, no es aventurat creure que poch á poch anirán infiltrantse en el poble, afinant el seu gust, obrintli nous horitzons y desfent l'obra embrutidora de la literatura de robos y assassinnats que per espay de tants anys havia sigut mestressa y senyora dels esprits, lo mateix en la llar del obrer que en la casa del menestral, sense que ningú provés de desbancarla.

Y no sols se pot creure que més tart ó més d'hora anirá desapareixent, per anarse afinant el gust dels llegidors, sino que pot assegurar-se que aquest gust ha sofert un cambi radical, orientantse cap á la seva depuració. Res ho prova com la calitat de las obras que s'editan: si'l públich no las comprés, els editors no las imprimirían.

Encara que, en realitat, més que á variació del gust del antich públich, potser pot més ben atribuirse aquest resultat á la renovació del mateix. Las generacions que puján, tenen més sed d'ideal que las anteriors, y d'aquí que'l busquin en totas las fonts d'allí hont brolla.

De totas maneras, las consecuencias del fet serán las mateixas. Sigui que'l gust del públich hagi variat, siguin els lectors mateixos els que han desaparegut, pera deixar el lloch á d'altres, encara que la massa del poble, sempre més tardana á evolucionar, no hagi sofert modificació de moment, las individualitats més desenrotlladas reaccionant sobre d'ella, l'arrossegarán en llur ascensió progressiva.

Y d'aquesta obra, podrém donarne, en bona part, las gracias á las casas editorials que, comprenent ab bon instinct, las novas necessi-

tats intel·lectuals del públich, han escomé la tasca de satisferlas.

Fins avuy, llevat dels afortunats que sabian el francés, l'inglés, ó cualsevolga altra llengua estrangera, era impossible, á la generalitat, enterarse de las ideas y orientació intel·lectual del mon civilisat, per manca de comunicació directa; estavam aislats intel·lectualment. Sols de tart en tart y á preus inacessibles per la majoria, se publicava alguna traducció, no sempre de lo de més válua.

Avuy, no s'ols se va traduhint lo bó y millor de las literaturas estrangeras, sino que's posan á la venda á un preu reduhit, que'n fa possible la compra á tothom. Al costat de las obras de Tolstoi, generadoras d'una societat nova més justa y més harmoniosa que l'actual, s'hi troban las de Zola, Renan, etc.

Y no s'ols se traduheix á'n els autors ja més ó menos coneguts, sino que se'n donan á conèixer d'altres, quin nom ni tan sols havia arribat á [coneixensa del públich espanyol. Sienkiewicz, l'autor del ja popular *Quo vadis?* fou editat, per primera volta en Espanya, á Barcelona; y darrerament encara, Máxim Gorki, un dels novel·listas més potents de la Russia moderna, quina forsa de visió y brutalitat de vida te sols comparansa ab certs aspectes de Balzac, feta abstracció del medi, pero més poeta que aquell, s'ha introduhit en la llengua castellana, per la porta de Barcelona.

Al mateix temps, joves casi desconeguts fins ara y que qui sab lo que haurian trigat á surar, sense aquest moviment editorial tan intens iniciat entre nosaltres, han vist publicadas las sevas obras, entre quinas se n'hi troban de tan notables com *La hija de D. Quijote* y *La alegría de amor*.

Aquesta empena dels editors barcelonins, veritable obra civilisadora, al vulgarisar llibres que portan en llurs fecondas entranyas l'ideal que ha de rejuvenir aquesta societat xacrosa y gastada, es mereixedora de tota alabansa y encoratjament. Pero...

Diu que tota obra humana te'l seu grop: desgraciadament el d'aquesta es d'una importancia tan capital, que casi anula els benefets que podrian sortir de la mateixa.

La tría dels llibres que's publican, en general es feta ab bon acert; el preu á que's venen no pot esser casi més reduhit; la forma material de presentarlos es afalagadora; pero...

Comensan per estar traduhits infernalment: com á prova n'hi haurá prou ab dir que en u 1 cuento de Tolstoi—trasplantat del francés, com la majoria d'obras que's publican—s'hi troba traduhit *fourrures* (pells d'abric ó abrics de pell) per *forrajes* (!). D'heretjias per l'estil, que fan inintel·ligible'l text, n'hi han á dotzenas. Contin las inexactituts que deuben contenir, d'aquellas que, per tenir sentit perfecte, es imposible esmenar tot anant llegint. Y no sols aixó; sino que moltes vegadas, ja perque'l llibre no passí del número de planas fixat, ja perque'l traductor vulga escursarse la feyna que li pagan á preu fet, fan talladas sense conciencia y sense donarse ni tan sols la pena de condensar en pocas ratllas lo que suprimeixen.

No cal dir com quedarán las obras tractadas ab tan poch respecte.

Y la culpa principal no es del traductor: moltes vegadas aquest es un infelís sense més ideal que las miserables pessetas promises per l'editor á l'entrega del treball, y si'n te de més enlayrats, las necessitats de la vida, l'obligan á fer lo que la seva conciencia d'home honrat reprobava.

La culpa d'aquets delictes literaris—que s'haurían de penar, perque constituheixen una veritable injuria al autor, al desnaturalisarli l'obra ab dany irreparable pe'l seu bon nom—la culpa d'aquets delictes, repetím, la tenen els editors, al pagar vergonyosament treball de tanta importancia com es una traducció, si's fá á conciencia.

Per regla general, lo que cobra'l traductor per volúm de trescentas planas, son de tretze á catorze duros; molt escassos els que arriban á quinze y raríssims els que'n passen: ab prou feyna lo que faría pagar un copista per copiarlo. ¿Qué volen que fassi l'infelís que's veu condemnat á'n aquest treball de presidari, per guanyarse la vida? Sortísen lo més depressa que puga, perque li quedí un jornal arreglat.

Si l'editor, ab una mica més de conciencia y menos sed de moneda, pagués á'n el traductor de la manera que aquestas cosas se mereixen, aquest podria fer la seva tasca dignament, y si no ho feya, per incapacitat, podria l'editor buscar personas entesas en aquesta mena de treballs—que bé prou ne trobaria si las pagava com se mereixen—en comptes d'encarregarlos á cualsevolga manobra literari, com fan ara.

Y pensar que s'hi forran las butxacas expo-

tant la miseria y'l cervell dels infelissos que traduïen!

A més, la impressió de tals obras se fa ab tant descuyt, surten tan rublertas d'erradas, que resulta penosa la seva lectura.

No se'ns digui que'l baix preu á que's donan justifica aquestas altras faltas. Tant ó més baratos son els llibres de la colecció «Levy» ó la de «Romans Etrangers» de l'Hachette, de París, y las traduccions son excelents y l'impressió inmillorable.

Tampoch se'ns pot retreure que aquets editors estrangers espendeixen més, perque els d'aquí, ab el mercat d'América, tenen una sortida com cap altre.

Per qué no fan donchs com aquells? Per qué no fan perfecte la seva obra de civilisació, si tenen tots els elements pera ferho?

Ja sé qu'es predicar en el desert. Aquestas empresas editorials portan totas ellas el mateix pecat d'origen: un mercantilisme insaciable.

Si fos possible férloshi compendre la missió civilisadora que'ls hi está encomanada; si fos possible donárloshi un altre ideal que'l balans de fi d'any y'l llibre de caixa, que se'n podria fer de camí ab poch temps pera enlayrar el nivell intel·lectual de las multituds!

Pero aixó no ho pot ferho més que una collectivitat de gent prou despresa, ab prou altaresa de miras perque'l dalé del guany no emboyri'l sí educatiu que deu cumplir l'impremta.

Desgraciadament els cervells y els cors están massa metallisats encara; las escatas del egoisme cobreixen els ulls dels homes.

Per aixó aquest moviment editorial tan intens que hi ha á Barcelona y que podria esser poderós element de civilisació, no donará els fruïts que donaria en mans d'un home d'ànima generosa per'encaminarlo cap á sa veritable via: al avens intel·lectual de la Humanitat.

JOSEPH PIULA.

La lletja.

De tres germanas que son
al Hostal de la Masia,
la mitjana y la mes gran
ja tenen qui las estima.
Ja tenen festejador,
menys la Bel, qu'es la mes xica.

La gent diu qu'es que no'n vol,
que vol ferse'n Caputxina;
per xó resa sempre baix,

resa y plora nit y dia,
plora sempre en un recó...
plora trista... sempre trista.

Si la causa sab algú
es un hereu de la vila
que festeja á la Roser,
de las tres la mes bonica.
Ell ho deya l'altra nit
de la xica condolintse,
ell l'explicava afectat
el dolor de la petita...

Si lo que contava es cert
no es estrany qu'estiga trista
ni que vulga professar,
ni que's fasse Caputxina,
ni que plori y resi baix
mentres van ab las amigas
sas germanas, pe'ls apléchs,
á balladas y per firas!

La pobreta sofreix molt,
segons diu l'hereu de vila.

D'ell s'havia enamorat
un diumenge eixint de missa:
mes la flama de son cor
va apagarla desseguida...
¡qu'era lletja... pobra Bel!
Sa germana era bonica

y l'hereu se'n va prendre...
y la xica's quedá trista...

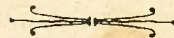
Al mirall, totas las nits,
s'hi goytava avergonyida,
y s'hi veyia la lletja,
y de pena se'n moria...
qu' escoltava com la gran
al defora, vinga riure,
y sentia com l'hereu
l'amoixava ab parla fina...
y ella, pobra, en un recó
devorant las gelosias!...

Allavoras els seus plors
se tornavan geméchs d'ira,
un geméchs ben ofegats
perque á fora no'ls sentissen,
y clohia ab rábia els punys
mossegantse'ls boy morintse...

—Lletja sóch!—deya plorant—
lletja sóch si'l rostre'm miran,
mes el cor ¡que fora hermós
si'l tingués qui jo voldria!
Ay! que'l cor no'l veu ningú,
que ab la cara sols se fixan...
¡Ay, germana, que te'n tinch
que te'n tinch de gelosia!...
Ell ab tu será ditxó s.
jo, veientvos, moriria;
valdrá mes que m'enterréu
cuan m'hagé fet Caputxina—

Y nirviosament, plorant,
girava'l mirall ab ira,
ofegava un trist geméch
y al capsal del lliç dormintse
murmurava tristament:
—Cuan se casin... Caputxina,
ells á viure... jo á sofrir,
ells... á gosar... jo á morir-me!—

J. AYNÉ RABALL.

LAS VEUS DE LA NIT, PER J. TORRES GARCIA

La somera de la Rosa

NOVELETA DE COSTUMS.

(Acabament).

VI

Jo no sé pas si semblará prou natural lo que 'm queda pera dir; pro es ben cert que vá passar punt per randa com vos ho vaig á contar.

Sortí la Rosa de sa cambra, mes pitera y empolaynada que 'l día de Pascua florida; ab sas faldetas de fay de color de cendra, y un mocador de crespó blanch com un borrall de neu; lluhint la mata negra de sos cabells finissims, y las arrecadas, de pedra y atmetlla, que li queyan fins als muscles, com dugas flors grogas totas plenas de gotas de rosada.

La grandíssima fatxendera s'acostá á son marit menjantsel ab la mirada, acaronantlo dolsament ab la mitja rialla y com dihentli ab aquells ulls de mala temptació:

—Qué té 'n sembla, ploramicas?

Y també ab els ulls, li va respondrer el Sebastiá:

—Que ara mateix te 'm menjaría com si fosses pá beneyt.

—Aném?

—Apa, doncas.

Y vet-aquí que al arribar á l'entrada, lo primer que van veurer fou la somereta, empolaynada ab la millor albarda y mes llampanas morrallas que tenia, y carregada ab dos panistras ben curulladas de recapte. Un mosso de la casa la tenía pe 'l ramal.

—Y ara? Ahont vas ab la somera?—feu la Rosa tot arronsant la cella.

—El Pubill m' ho ha manat — respongué el mosso.

—El Pubill?—digué ella ab estranyesa—tor-na la bestiola al estable.

Y ab la certesa de ser com sempre obehida, sense dir res mes, tirá cap á la porta del carrer, seguida de tots, fora del Estudiant. Aquest, ab la mitja rialleta, com tenía per costum, agafá 'l ramal y guiant á la somera, sortí al carrer darrera de la lluhida comitiva.

¡Mare de Deu de Passanant, y quina gat-zara, y quina xareca, y quin rimbombori van aixecar la Sileta y las comares, tan bon punt com, creyent veurer el nuvi al costat de la núvia, van atalayás de que anava darrera de

tots, portant la somereta pe 'l ramál! Y quin afront el de la Pubilla, tot desseguit que va advertir lo que passava per las rialladas, esgarrips y xisclets d'aquellas enfutimadas del botavant! Y quina pluja menuda de xistos, de xansas y de indirectas!... No ho volgüeu saber.

La Rosa, mes vermella que un bitxo, suava d'ira y de vergonya veyent son orgull posat en solfa d'una manera tan ridicola; mentres que 'l Sebastiá, com aquell que no hi es per res, ficá la somera entre ell y sa muller, y li digué ab molta catxassa:

—Qué té 'n sembla? Vols que las convidi á brenar ab nosaltres del recapte que dú la somera?

Per sort, la mirada de la Pubilla no era una daga; que si ho arriba á ser, allí mateix y devant de tot el mon, queda viuda per quinta volta. Mes ell, com si no se 'n hagués adonat, feu d'alló mes tranquil:

—Es que si 't sembla que no hi ha prou recapte pera tanta gent, diré que n' hi afegixin una mica mes.

Y parlantli á cau d'orella, afegí:

—Pro, dona! com t' has pogut oblidar de que 'ls convidats están acostumats á matá 'l cuch ab una caixalada? Vols que se'n vagin per eixos mons de Deu bescantantnos, y dihent que som uns miserables que'ls hem mort de fam?

La mirada de la Pubilla, com per art de fadería, vá convertís de verinosa en agrañida; y qui sab si fins en declaració d'inferioritat?

—Qué m' hi dius? Te sembla que n' hi haurá prou?—continuá alsant la veu, pera que tots ho sentissen.

Y la núvia, passant ab una llambregada revista de las panistras que portava la somera, respongué:

—Me sembla que sí. Y si 'ls golafres no 'n tenen prou, que's mengin els punys—afegí ab platxeria.

—D' assó 'n dich parlar com un llibre d'òlio, d'aquells que semblan albardas!—feu el Pere Llopis, d'alló mes alegre, al veurer tan felisment esvanida la tempestat que amenassava.

Sense respondrer al casamenter, el nuvi feu un signe ab la má pera cridar al mosso; y donantli 'l ramal de la somera, li va dir ab la naturalitat del que mana per haver nascut pera ferho:

—Aguárdans á la vinya del Plá.

La Sileta, y ab ella las comares, van quedás ab un pam de boca oberta, porque lo cert esque 'l tret, com al dematí, acabava de sortils per la culata; pro ja es de suposar que no escarmentaren, porque assó d' escarmentar, diuhen que no 's va fer pera las donas, sino pe 'ls gats escaldats.

Cuan els de la comitiva varen arribar á la vinya, el mosso ja tenia las panistras descarregadas y la somera fermada al tronch d' un oliver.

—¡Pobrissó!—va fer el Sebastiá, tot desfermant l'animal.—En un día com aquest, y mentres que 'ls seus amos brenan, haver de mirás la llepolia de l' herba sense poder tastarla!

—Pero no veus que en lloch d' anarsen á pasturar l' herba, la tentarà la birosta dels ceps?—va dirli sa muller.

—No t' ho cregues pas, Rosa; y si no, ja veurás com m' obeheix.

Y afegí tot formalisantse:

—Perque ab mi no hi juga ningú; ni bestias ni personas. Cuan mano, mano, y á baixar calsas tot' hom!

Els convidats, y fins la Rosa, varen rebre l' acudit del nuvi ab una forta riallada; mes ell, fent tant cas de las riallas com jo de lo que he trobat avuy, s' acostá á la somera, diguentli ab molta formalitat:

—Apa; á pasturar; pro guardat d' arrimarte als ceps, y als arbres, porque si 'ls arribas á tocar, jo 't jur que no anirás pas á Roma per la penitencia.

La comitiva esclafi de nou la rialla, y tot rient se 'n anaren vinya endins.

Pro, com si ho hagués dit á una tapia, encara la boda no era á la renga del costat, ja la somera, rientse (de las ordres del Pubill, s' estava fent un panxó de cal ample dels brots mes tendres dels ceps. Es clar; com estava avusada á no obehir mes que á la Pubilla...

Y vet-aquí que cuan després d'haver seguit la vinya, els convidats tornavan pera fer una caixalada, la Rosa, esclafint la rialla y ensenyant á son marit lo que feya la somera, li digué:

—Se coneix que encara no has tingut temps de contarli l' historia del arbre del Paradís.

—Es cert!—respongué el Sebastiá, ab una mirada amenassadora com un mal nuvol—pró com jo no permeto que ningú 's fumi de mi

cuan mano alguna cosa, ja veurás que desseguida li conto la historia que no he tingut temps d' ensenyarli.

Y caragolant un *¡veiva!* com si fos un carreter, se trau de la faixa una pistola de dos canóns, l' amartella, allarga 'l brás, retruny el tret y 'l desobedient animal, ab el cap esberlat, cau á terra mes prompte que la vista.

Y ficantse la pistola á la faixa, l'Estudiant digué ab la satisfacció del que ja s' ha esbravat:

—Ara que hi torni.

Els convidats van mirás sorpresos y com preguntant se si s'hauria tornat boig, mentres que la Pubilla, fitant la mirada, encesa per l'ira, en el seu marit, digué mes ab la gargamella que ab els llavis:

—Animal!..

—Xitón!—maná ell, alsant el cap, arronsant la cella y ab un tó d'autoritat que á tots va gicals espatarrats.

Y com dos gossos de presa, van restar uns moments abrahonadas la mirada altanera, irada y fera de la Pubilla, y la mirada ferma, mascle, irresistible del Pubill, fins que la primera, retuda per la forsa que l'avassallava, vensuda y subjugada, baixá'ls ulls y esclafi'l plor.

Ja podeu pensar que després d'aquest episodi ningú va tenir ganas de brenar, ab gran estranyesa del Sebastiá, quin deya que per una somera morta no hi havia motiu pera que ningú perdés la gana; mes la gent va enfilarlás en que si's ficava els dits á la boca encara's podia tocar el dinar, y no hi hagué mes que renunciar á la brena; y una mica mes tart se'n entornaren cap á la vila.

Y vet-aquí que cuan se'n anavan á marxar, mes amohinats y capbaixos que ab ganas de fer brometa, l'Estudiant maná al mosso que desalbardés la somera, y tan bon punt com fou fet, crida á la nuviá y me li diu, sense alsar la veu:

—Pren l'albarda, y tira endevant.

Ella 's feu dos passas endarrera; y tota assustada, ab veu baixa y rogallosa, digué:

—Jo!..

—Que parlo en castellá pera que no m' entenguis?—respongué, clavantli una mirada mes implacable y freda que la fulla d'una daga.

—Ben merescuda me la tinch!—feu la Pubilla,

acotantse ab recansa, prenent tromolosa l' albarda y plorant de rabia.

—Pro home...!—digué l' Llopis, ficantse entre-mitj dels dos.

—*Muxoni!*—respongué'l nuvi ab una autoritat, que no hi havia mes que baixar calsas.

Y girantse á la nuvia, que ja portava l' albarda sota l'aixella, mitj envollada ab el blanch mocador de crespó, li digué:

—L'albarda no la mereixes, Rosa, perque casante ab mi no has fet pas cap burrada. Y puig no la mereixes, es ma voluntat que la deixis estar y que'l mosso la porti á casa. Pro has de saber—va anyadir ab tó pausat y solemne—que'l Senyor t'ha posat avuy un jou, que si tu vols, será suau y fins ben agradós. Jo só ton marit y m'has de tenir amor, respecte y sumissió, sempre y cuan no't mani res que sigui contra la Lley de Deu. Recórdaten sempre, si vols ser la dona mes ditxosa d'aquest mon.

—Y mira—deya no fa pas gayre temps la mateixa Rosa á un amich meu—el *rum-rum* de la consciencia, mes que la justificada pahor que'm va fer el Sebastiá, me van esvahir els fums de Pubilla; y las nobilissimas y mascles prendas del meu marit, esventant aquella pahor y fentme entrar en rahó, tardaren poch en convertirme en amantissima muller y en conquerím l' amorós respecte del vehinat.

Desde aquell bell punt, *ell* fou l'amo de casa, y *jo* la reyna de son cor, qu'es mes gran que tot el mon. Y Deu, veyent que en aquesta casa ja tot guardava l'ordre per Ell establert pera la familia, ha doblat els nostres cavals, y perque res faltés á la nostra felicitat, m'ha fet mare venturosa d'una maynada de fillets que tots tiran al seu pare.

JOSEPH M.ª PALLÉS Y ALIER.

*
* *

Al amich Celestí Devesa.

Al cor de l'Hivernada,
cuan la terra reposa
sota'l bés blanch de la nevada freda,
com me plau retornar als llochs plascents
que guardan el recort dels meus Estius!...

Que novas son allí totas las cosas!...
Els arbres vibradors
que cantavan al pas de la ventada
ja no tenen aucells ni tenen fullas;
el rierol gelat ja no sanglota
y el pobre casal meu
te las portas tancadas ab tristesa...

Que s'han fet las riallas sorollosas
qu'omplian el casal en passats dias;
y aquellas aurenetas que hi xisclavan
y aquell perfúm de flors que hi coneixia?

Tot es mort, tot es fret...
Sols en silenci,
com al mitj de l'Estiu, el fúm s'enlayra...
y arriba al cel, que prova de somriurer
ab un somriure blau plé de promesas.

ANGEL MONTANYA

(Dibuix de C. Devesa)

Questions d' Art

I

LA ORIGINALITAT

He sostingut sempre que l' Art, y, per lo tant, la inspiració artística, no es patrimoni de ningú, puig en poesia, com en música, y com en pintura, no hi caben els esclussivismes ni las preferencias en favor de determinadas personas ó escolas. Pera 'l meu criteri no hi há música alemanya, ni francesa, ni italiana; no hi há mes que música bona; com no existeix tampoch poesia simbolista ni romántica, sino senzillament..... poesia. Lo que no es poesia, no ho es encara que tinga 'ls versos mes excelents; del mateix modo que la bona música no ho es encara que l' haja escrita l' autor mes celebrat del mon. Inspiració artística que no responga el seu objectiu, que no provoqui una emoció, que no descobreixi al esperit y al enteniment els esplendors de la bellesa sensible, no será inspiració ni será Art per mes que ho vesteixin ab las robas mes llampants del llenguatge, y encara que s' ho atribueixin y apropihin autors que hajan sigut classificats de génis. Y aquesta inspiració artística, aquesta intuició y discerniment poetichs son ... allá ahont son, allá ahont Deu ha volgut recrearse, reverberant en el cervell de un home el foch de la seva divinitat.

Per consegüent, la originalitat de un autor y la válua de las sevas creacions no han de sospesarse mitjantsant un estudi comparatiu, sino cualitatiu; no han de midirse per la seva extensió, sino per la seva intensitat; no han de judicarse per la seva estructura, sino per la seva substancia. Billot ha dit que la originalitat resideix potser millor en la manera d' emetre 'l pensament, que en el pensament mateix, y á aquesta fórmula 's concretan els crítichs dels periódichs de gran circulació y dels setmanaris ilustrats.... ab caricaturas. Y aixís resulta que pera tals crítichs de moda no son poetas sino aquells que en comptes de crear poesia, fan música; en comptes d' expressar poéticamente ideas y sentiments.... pintan decoracions de teatro.

No, aixó no es originalitat. La originalitat consisteix en la novetat del pensament, en la virginitat del pensament. Una idea nova, basta que sia emesa ab naturalitat y qu' envihi á l' ánima un reflexo de la bellesa que tots perseguim pera que dega ésser proclamada la seva originalitat artística, sense que 'ns importi per res el medi per el cual y ab el cual s' exhibeix, y per lo tant la semblansa ó coincidencia de aquest medi ab els que han utilitat altres autors. De no ésser aixís resultaría que un autor no sols deuria tenir el privilegi exclusiu de sas ideas, sino el dels seus motllos, el de las sevas formas, el dels seus procediments, y la originalitat no sería tal, sino se concertés ab la invenció del medi propi ab el cual degués manifestarse. Y ja he dit que en Art els privilegis han educat tots.

El funcionament de las facultats intelectivas del home se subordina al temperament del propi ser que funciona, y no es possible cohibirlo ni obligarlo á que funcioni de un modo diferent, sols perque un altre ser

te adoptats semblants procediments. Lo que importa es l' impuls inicial; lo que interessa es que aquest impuls tinga virilitat y feconditat suficients pera crear, á fi de que no degeneri en senzill copista, en senzill imitador, y en derrer terme en plagiari.

Convé, donchs, al judicar á un autor no deixarse portar per l' impressionisme á que té propensió la massa comuna, sino que s' ha de tenir sempre present que pera judicar ab rectitut y acert no n' hi há prou ab possehir una extensió de cultura extraordinaria; es indispensable un sentit crítich tan clar, una percepció de la veritat estética tan especial, una intuició tan expressiva, que mes que analizar las obras se desxi-frin, y mes que saborejarlas se pahexin.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

Febrer.

Presentint bonansa
l'atmetllé ha florit:

—¡Flor de Primavera,
al mirarlo he dit!

Ab un blau de somnis
s'asserena el cel;
una Primavera
de blavor s'hi extén.
Ploran las montanyas
regalant de neu,
anyorant els días
del Estiu ardent.

S'obran las masias
ben de bat á bat
y una llum neixenta
riu pe'ls finestrals.

Presentint bonansa
l'atmetllé ha florit!
—Flor de Primavera,
al mirarlo he dit!...

LEOPOLD NEGRE.

El vell cego

FRAGMENT

—¡Caritat pe'l ceguet... Tots som germans... Una gracia de caritat!

Als dematins, al anar á mon treball trobava el vell cego al mateix lloch del carrer y ab el mateix posat, mitj caygut, en aquell recó com si no 's mogués may de puesto. Ell coneixia els meus passos y al sentirme avansava el seu *tots som germans* cantarellajantlo ab veuetapenetrant y á la vegada trista. ¡Com amargava la seva ironía! Aquells mots: *tots som germans* els deya com á protesta rancuniosa contra tots els que passavan sens fer esment del solitari fill de la nit eterna.

El cego els emitia suaument, reconvenint á la gentada que passava descuydant al desvalgut, sens ni menys escoltar el seu plany sentit y just.

¡Tots som germans!... pero éll, no ho devía ser de germá nostre, no 'ls gaudia els comensos de jorn que il·luminan l'ánima ab un esplet de llum, y els ulls se negan en el Sol que abraça la Terra. Avans que 'l nuvol atapahit de negrors li velés els ulls, ell las havia vistas las tardes assoleyadas y el Sol descendint magestuós mes enllá de las altas montanyas. Y els horitsons vert-blaus de la mar immensa y tristement bella els havia assolit ab ánima d'artista, enamorada. Pro ara no, no ho era de potent el Sol que 'ls seus raigs eran febles y impotents pera esquinsar el vel impalpable que tenia devant com un mur espés.

—Cuan obria els ulls á la llum, ho era el vostre germá, mes ara nó, que soch de la nit y de las ombras— deya.

A voltas m' hi aturava ab aquell vell cego que'm contava las sevas tristesas, irònicament, desconsolat, planyentse al Tot que li havia aclarat la vida. Y el seu cor era gran y altiu pera malehir son infortuni...

B. SAGRERA.

L'hivern dels vells^(*)

Sota teulada, vora l'escó,
ploren els vells.

La roja flama que fa'l tió
no logra vencer llur tremoló
de tant que pensen en els aucells.

Fa un fret crudel!

Tot es nevát,
y els aucellóns

cercan racers dintre poblat
Pobres aucells!

Els qui se'n van us compadeixen.

Els infantons no s'enterneixen
ab vostra sort.

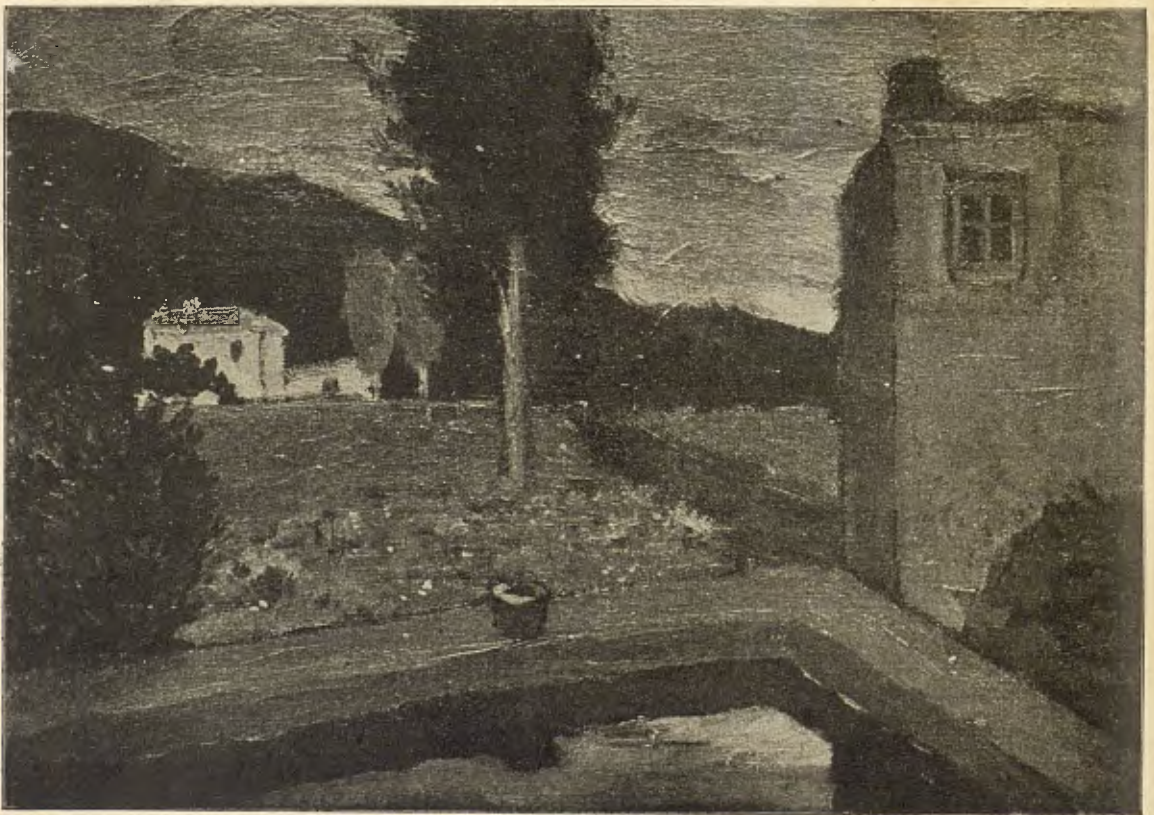
Pobres aucells!

No mes els vells,

vora la llar, hont ó arrauleixen,
ploran, vensuts, fent el cor fort,
la vostra mort!

IGNASI IGLESÍAS.

(*) Del llibre *Ofrenes*, que 'l seu autor ens ha enviat y del que'ns ocuparém en un altre número.

ESTUDI, PER J. TORRES GARCIA.

El céfir negre.

Per entre'ls teus cabells
hi dús un céfir negre,
que't cau tot desmayat
dessóbre'l front de verge.

Cuan passa aprop el vent
alegre'l petoneja,
y'l gronxa, com si fós
manyoch de fullas secas...

M'apar á mi... amor meu,
talment un tros de tela

qu'ha fet filant, filant,
l'aranya intel·ligenta...

Filant, filant l'ha fet
al cim la teva testa,
per ferte... mon amor,
mes pura y molt mes bella.

A fé que ho ha encertat
l'aranya intel·ligenta,
puig que t'escáu mes bé,
que'l ceptre d'una reyna.

Puig que t'escáu millor,
que una corona feta
de pámpols y de llirs,
de rosas y gardénias...

Si't cau á sobre'ls ulls
te fá mes escayenta,
perqué t'ombreja'l front
ab sos piquets de seda.

Ombreja'l teu front blanch
d'un fosch que sembla pérdrés,
d'un fosch siau y llis
qu'apar incéns d'un temple...

Si 't toca un raig de sol,
encara't fá mes bella,
donant un tó daurat
als pichs del céfir negre ..

L'aranya l'ha teixit
al cim la teva testa,
y'l sol te'l vé á besar
perqué li fas enveja...

.....
Filant... filant l'ha fet
l'aranya intel·ligenta...

J. M. CASTELLET Y PONT.

(Dibuix de C. Devesa.)

Pensaments de tota mena

Las llibertats políticas son la salvaguardia del ciutadá. La llibertat de conciencia es la llibertat del home en general.

— Un poble lliure es aquell que's desfá dels déspotas sense convertirse en opresor.

— En el mon deuriám ser mes tolerants per l'error, mes indulgents per la tontería y inmensament severs per la mentida.

— En las campanyas políticas gayre bé sempre's tenen aliats mes perillosos que'ls propis enemichs.

— La sátira es un cuadro en el que no s'hi coneix ningú y tothom hi veu pintat als altres.

— Pera ser fort y virtuós, es precis que's consideri ab igual despreci al que us injurihi que al que us llepi massa.

— Moltes virtuts fan pensar en la torre de Pissa, que sempre está inclinada y no cau may.

— El defecte mes gran dels cómichs es el d'ignorar ahont comensa el teatro y ahont comensa la Vida.

— La superba invenció dels Raigs X aclareix els nostres organs; per la conciencia la moralitat hi penetra fins en els recons mes foscos.

Leuiger repás de literatura y Arts portuguesas contemporáneas ⁽¹⁾

SERPA PINTO

Serpa Pinto era'l tipo característich dels antichs aventurers portuguesos, d'aquells que, *por mares nunca d'antes navegados*, com diu el gran Camões, portaran el nom gloriós de la patria á terras llunyanas y desconegudas. Era un atrevit y jamay cap portugués contemporani vegé'l seu nom tan discutit y alabat al extranger.

La vida accidentada d'un militar, no permet digresions que, devant lo práctic de sos actes, resultarian ridícolas. Procuraré biografiar lo que fou y lo que deixá de profitós, reunint, aixís, lo extraordinari de sa existència, ab lo més trivial de sa carrera.

Alexandre Albert da Rocha Serpa Pinto, viscomte de Serpa Pinto, nasqué en el Douro, el 20 d'Abril de 1846. Promogut á tinent en 1870, entrá á formar part del cos expedicionari que's dirigia á Mozambique, á fi de venjar la derrota que'l *régulo* Bonga feu sofrir á la columna del coronel Queiroz. Destacat, á son retorn, á Madeira, el seu temperament inquiet no li permetia un llarch repós.

Eram en 1877, cuan Andrade Corvo, allavors Ministre de Marina, va pensar en organitzar una expedició científica, comercial y geogràfica, destinada á estudiar els medis de relació entre las colonias portuguesas de la costa de llevant ab las de la costa de ponent. Serpa Pinto, un dels que alabava'l projecte, fou l'escullit pera manarlo ab la cooperació d'Hermengild Capello, tinent de navili, y Robert Joes, també oficial de marina. La gloria dels treballs costosos y pesats d'una expedició tan important, fou tota del eminent sabi, secretari de la Real Societat de Geografia de Lisboa, Luciano Cordeiro. Acabats els preparatius se posaren en camí, primer á Loanda, després á Ben-

gella y en Novembre desapareixian engolits per aquell dintre tenebrós, sense sapiguer si'n sortirian.

Es un fet probat que'ls exploradors posseheixen una fecondíssima imaginació que á voltas, de fets insignificants, ne fan treure conseqüencias colossals, y Serpa Pinto, explorador fins al moll del os, no podia ser una excepció de la regla general.

Qui llegeixi son xamós llibre *Como eu aversei a Africa*, no sab si pendre en sério ó en broma aquella tirallonga de fets extraordinaris, casi fabulosos, y's fa creus de que un home tot sol ne puga passar tantas.

Transcorreguts dos anys sense saberne res dels expedicionaris, per un telegrama d'Alexandria, publicat per la premsa inglesa, se va sapiguer que Serpa Pinto's trobava á l'altura de Livingston y Stanley. El viatjer lusitá deixant als companys que fessin vía al nord del Zambessis, se dirigí al sur, estudiant els afluents d'aquest riu, y arribá á Durban, en el Ocea Indich, després de treballs y lluytas ab la fam y la sed, las malalties y'ls salvatjes, suficients pera rendir un'anima menos enérgica que la seva; empró vegí sos afanys recompensats ab gran nombre d'importantes descobriments que arrodoneixen els del misántrop David Livingston y, mes endevant els de Anderson y Holub.

Després d'escoltar, per boca del propi Stanley, la trágica narració de son viatge que deixava resolt el descobriment del Congo, y com que la exploració del célebre nort-americá, alterava notablement el plan dels expedicionaris portuguesos, aquets van resoldre escullir novas rutas y dividir-se en dugas escoltas que's reunirian á Bihé. La distància d'aquest punt á Bengella es extensíssima, puig, ordinariament, las caravanas que portan á la costa el cautxuc, el marfil y la cera, tardan quatre mesos en recorre el trajecte. Fou desesperat el viatge de Serpa Pinto, arribant á Bihé en un estat miserable, tant mes sensible cuan va estar á punt de raure boig. Pro'ls cuydados y la dedicació dels negres de l'escolta y sobre tot de son fidel Catraio, feren que, al poch temps, pogués reorganisar l'expedició, utilisant els coneixements geográfichs dels indígenas de Bihé qu'entravan en son alberch de fullas y brancas per' arreglar els preparatius de la sortida.

Vadejá'l Quanga arribant, per fi, al pahis dels Quimbandos. Aquesta regió, creuhada per innumbrables rius, es d'una vegetació admirable y d'una fertilitat assombrosa; els remats que hi pastoran, no temen las mortals fibladas del *tetré*, insecte exterminador del bestiar boví.

Internantse encara molt més, descubrí una rassa salvatje digna de profund estudi, compresa entre'l Cuando y el Cubango.

Els *cassaqueres*, puig tal es son nom, forman una tribu refractaria á tot contacte ab las immediatas, fins al punt de fugirne, y que viu

(1) Vegis els anteriors articles publicats en els números 78, 79, 81, 83, 84, 86 y 87 de CATALUNYA ARTÍSTICA.

d'arrels y dels productes de la cassa. Sos ullets petits y oblicuos, recordan els de la rassa de Llevant. Son cos es atlétich y d'una forsa muscular grandiosa. La sageta que lleans al elefant, s'enfonza y desapareix dintre'l colossal paquiderm. La comarca es fértil, els rius navegables. Serpa Pinto digué que fora molt fàcil y beneficiosa sa colonisació.

Penalitats sens fi se succehiren fins qu'arribá á Zambessis y allavoras, proporcionantse bot y rems, llicá sobre las ayguas transparents de sa caudalosa corrent. Cada vegada que s'apropavan á una catarata, trasladavan á pes de brassos la senzilla nau y la conduhian alláhont el riu reprenia son curs sossegat y magestuós. Tan fadigosa tasca la repetiren trentaset vegadas. — *Valg estar á punt de morir de fam y de cataratas.* — Y aixís era en efecte.

Ell trobá en un pahís solitari y salvatge, lo que no existeix entre nosaltres: un amich.

Un dia que rendit de cansament y de febre creya preveure el fi funest de sa arriscada empresa, vegí per entre'l ramatge d'un bosch atapadíssim un home blanch, espellingat y descals, portant cuydadosament penjadas del bras un parell de sabatas y qu'examinava ab detenció una planta. Era un extravagant inglés, el metje Mr. Braadshaw, que feya anys estudiava la flora d'aquellas apartadas regions del centre d'África, fent colleccions pera'ls Museus de Londres. Tots dos, ja amichs íntims, sostingueren tota una nit de lluyta terrible contra'ls salvatjes, lluyta que casi ni menys el lliurá d'un perill de mort, puig un tan violent esfors, havia agotat l'energía d'un cos minat per la febre.

Enmalaltí gravement y al retornar d'un llarch desvari, vegí aprop seu, dugas senyoras europeas que'l vetllavan, la muller y la filla d'un missioner francés, ab quina sollicitud y cuydados pogué arribar á la costa del Océa Índich, acabant sa arriscada exploració á través de l'África Austral.

Diferentas Societats Geográficas li concediren medallas d'or; el Parlament portugués va senyalarli una pensió anyal de siscent mil reis y el Rey Lluís I el nombrá son primer ajudant.

Plé de distincions y ab poca salut, gaudí en sa patria els lloers guanyats tan noblement, mes per poch temps, puig mort D. Lluís y ja Rey l'actual D. Carlos, tot d'una se li conferí la Governació general de las Colonias portuguesas de l'África. Aquest fet, molts el consideraren una mostra d'ingratitude, altrés un desterro; jo, escoltant las opinions de tots, no dubtaria que fos degut al senzill cas que vaig á espicalshi, si bé ab tot género de reserves y sense donarli altra verosimilitud que la del *vox populi*.

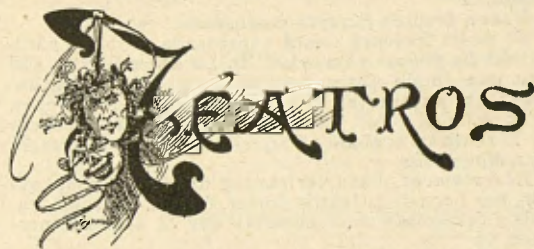
Diuhem qu'una vegada que assistia Serpa Pinto á un dinar íntim, ofert en son honor per uns enlayradíssims personatjes, se permeté la llibertat d'estir'á'l peu buscantne un altre que,

segons diuhem, no li era del tot desagradable; puig que algunas horas de són portava enderraridas á causa de la propietaria del peu de *marras*. Y, diuhem que, per una equivocació imperdonable y fatal, ensopegá ab un altre peu que no tenia res de sofert pera rebre trepitjadas, y... diuhem que l'aytal estirament de peu li valgué el *distingit* titol de Governador general de las Colonias portuguesas de l'África Austral. Aixó ho diuhem...

Passats alguns anys retorná. jove encara, empró agreujat per la mort sobtada de son millor amich, en Luciano Cordeiro; y quebrantat per las febres que la *honrosa distinció* li feua contreure en son Govern general, morí en 28 de Desembre de 1900, havent adquirit durant sa vida una popularitat tan gran, que no hi ha vila portuguesa que no ensenyi agermanats, el nom del gran explorador, ab els de sos millors carrers y passas.

IGNASI DE L. RIBERA ROVIRA.

Thomar (Portugal) 1902.

ROMEA

L'últim estreno que s'ha efectuat en aquest teatro es el d'una comedia que ab el titol de *La protegida* arreglá del italiá el senyor Serrat y Weyler.

La nova producció se ressent d'un defecte capital que's el d'arrossegar-se esllanguida avans d'arribar al seu desenllás, quin ja prevéu tothom, y aixó fá que molts escenas resultin bon xich pesadas. En molts d'ellas, els personatges explican un munt d'incidentes que'l publich ja ha presenciat; y aquesta construcció defectuosa esmortueix l'efecte ja que la sorpresa no hi cab en l'espectador, y d'aquí que l'obra decaygui visiblement fins al final, entre la indiferencia dels que de bon principi havian seguit la trama ab una mica d'interés.

Se distingiren forsa en la interpretació las Sras. Parreño, Delhom, Baró y Jarque y els Srs. Goula, Martí, Fuentes y Santolaria.

¡Quina llástima que tant personal s'hage d'entretenir en estudiar y ensajar obras de poca durada com es *La protegida*!

*
* *

En Goula tingué de suspendrer la funció de son benefici que havia de tenir lloch la nit del dilluns 17, dia en qu'esclatá la vaga general á Barcelona que'ns portá els successos lamentables que s'han desenrotllat entre espatéchs de Maüser y sanch vessada.

Se preparan váris estrenos.

*
* *

EN ELS DEMÉS TEATROS

Dels concerts que han tingut lloch en el Liceu ne donarém compte en el número vincent.

Bibliografía.

LLIBRES Y PERIÓDICHS REBUTS EN AQUESTA REDACCIÓ.

APLECH, de *Enrich de Fuentes*.

La primera part del llibre se titula *Cosas de l'amor* y en ella s'hi aplega una dotzena d'articles preciosíssims, precedits d'una *Oració* a la joventut en la que hi vibra l'entussiaista esperit d'en Fuentes.

En las *Cosas de l'amor* s'hi barreja tota l'observació d'un novel·lista, la delicadesa d'un cor enamorat de la Vida, la filosofia clara y tranquila d'un home enter y ben mascle, y els rasgos d'un ver artista. La *primera mentida* respira el perfúm d'un capoll que s'obra al amor, y s'hi veu la experiència escayent y el carinyo paternal de qui'l cuyda; aquell *Ramón* tan simpático.

Pera no extendrens massa, no'ns detindrem a cada article. Ho farem no més de alguns.

Els amors de l'Amalia, en mitj de la realitat que respiran, no deixa d'haverhi reflexos d'encantadora poesia. En Fuentes ha estudiat a fondo aquells esbojarrats y els fa moure a impulsos, ja de la carn ja de l'ànima, y aixís resulta que'l llegidor més pulcre ó moral, no pot deixar de somriure y trobarlos adorables. La *clavellina* es la nota més delicada de la col·lecció *Cosas de l'amor*. Respira una afiligranada poesia, una sensació d'amor que s'extén per tot un poble, un ambient de felicitat... El *Boig d'amor* ab tot y esser tal volta un xich exagerat el romanticisme del *Ernest*, no per aixó deixa de causar una impressió fonda.

Venen després *Recorts y cansons*.

Te molta frescura y está expressada ab molta naturalitat *La primera valentia*. En *La cansó eterna* s'hi veu una ample observació del amor, que pochs autors sabrían tractar ab la destresa d'en Fuentes. D'un gráfich color local es *La generosa*, arrencat de la realitat, acabant ab aquella irónica observació d'en *Magricias*.

El testament, d'una veritat esglayadora, ahont l'autor, per boca de la infelís *Isabel*, fueteja costums rurals y fastigosas conveniencies que la societat permet.

Ahont no ha ensopegat en Fuentes es en l'*Ensaig*, que si bé no hi manca garbo, li faltan, en cambi, condicions teatrals.

En resúm: un llibre notable, com no era menys d'esperar de la firma que'l presenta.—S. S.

LA VIDA AL CAMP.—*Poemet bucolich popular per Ramon Masifern, ab un prolech de mossen Jacinto Verdaguer.*

De debó qu'es notable aquest nou llibre que acaba de publicar el poeta ampurdanés Ramon Masifern. En ell s'hi sent vibrar ab tota la forsa la flayre camperola que purifica l'esperit. No hi ha pas dupte que en Masifern es dels pochs de bon contar que conrehan aquest género ab carácter y segell propi, sense enfarfechs y falsetats, sense convencionalismes que enlletgeixen tot lo que fa flayre de poesia. El deix popular que portan els esclats poetichs d'en Masifern verament aconsolan als que volém de debó el verdader avens intel·lectual de Catalunya.

Avuy que tant y tant se parla de impresionisme, qué millor impresionisme que'l que emplea l'autor d'aquest xamós llibre?

Hi ha cants en el transcurs de l'obra que transportan al llegidor a plé camp, assadollantlo de la puresa de costums que informa la tasca camperola. Aquella *Batuda* ¡Deu de Deu! y *La sega* altre tant ab sa frescor y espontaneitat ens la fa veurer de primera ma; y lo que més s'hi fa atractiu es la puresa de costums, aquell amor ab tota la joia de la joventut sense'l fastigueig y asquerós realisme dels escriptors *realistas*; ens referim als *realistas* d'última moda que tant suran en aquestos darrers temps posant escola a cada cantó, escola que segueixen un *be de Deu* de gent que fa llástima.

La vida al camp es una toya de flors ampurdane-

sas cullida en aquella plana grandiosa, per delicadas mans de poeta, pro de poeta ben catalá qu'es lo que convé de debó; que'l carácter nostre aparegui ab sas immensas variants entre 'ls escriptors de casa. ¡Quin pom n'ha fet! flayrós, tendre, xamós y regaladíssim, lligantlo ab preuhada cinta que tal forma'l prolech de Mossen Verdaguer. Com las anyora'l prologuista aquellas escenas de pagés ahont ell hi feya tan bon paper entre la senzilla gent del camp que li feren sentir tant bells esclats de regalada poesia.

Poesia com la d'en Masifern no's fa may vella; ja poden venir escolas novas ab sa tirallonga de regles ridicolas, que aquesta no passarà may, embaumará sempre 'ls cors que vessan de sentiment.

Com s'hi esbadellan ab llur incomparable bellesa las quatre estacions del any en aquell *Mas*, en aquelles esplanadas, portadoras de sos atractius que frueixen de bons goigs els cors oberts al sentiment y a la dolcesa.

Cántila sempre en Masifern aquesta puresa y aquesta dolsor de la regalada vida pagesa, puig la Patria ho necessita y li recompensará de debó. Ara més que may ho necessita Catalunya que se li reconstituixin las costums de pagés que son la font de la seva vida y de la seva personalitat. Avuy el carácter catalá ha perdut tot el segell de originalitat que'l caracterisava; y ab el poeta ampurdanés s'hi ajunta el vigatá, l'immortal cantor de *L'Atlántida*, a predicar l'amor a n'aqueixa vida; y aixís veyém que en el bell prolech del llibre se'n plany de la deixadesa y excita a n'en Masifern pera que la prediqui ben a las claras aquesta bona llevor de santas costums:

“Llegiuloshi ben alt als pagesos els versos que 'ls dediquéu en la *Endressa*, dignes de ser llegits de pagesia en pagesia y de poble en poble per tot Catalunya:

*Bon pagés que a vila vas,
y ton lloch nadiu olvidas
no veus que vas a la mort
mentres fuges de la vida...*

Al predicar el retorn al camp, al terror nadiu, a la vida tranquila del *Mas*, als que ilusionats se'n allunya, es no solsament una gran obra de caritat y de pietat cristiana, sino també una obra de patriotisme...”

Y aixís el genial místich se lamenta de la emigració de montanya cap a las ciutats turbulentas ahont s'hi malmeten per un sempre més.

Y prou; ara ens cal recomenar el llibre a tots els nostres llegidors y afegir nostra coral felicitació a las moltas y granadas que ha rebut en Masifern. (*)

A. BUSQUETS Y PUNSET.

(*) Publiquém la que segueix per consideració al autor y per lo valiosa qu'es essent del gran felibre de la Provensa en Frederich Mistral.—N. de la R.

A Ramón Masifern, salut courau en Gai-Sabé.

F. Mistral.

21 de janoir 1902.

Maiano en Prouvenço.

Amistous confrare, ai legi emé goust *La Vida al Camp*, vido qu' ai viscudo despicié moun enfanço e qu'avès lóugeiramen e finamen retracho en courto e claro pouésio, vòsti pèço idílico an la douçour e la breveta de la cansoun dis ancèu, dis ancéloun que come vous canton e lauson lou campèstre, saludas de ma part lou grand mètstre En Jacinto—que vous a bèn counprés e que, coume vous e iéu, sort de la terro, tan que la Cigalo innocènto, vous sugne la mais afecioun.

Frederich Mistral.

Ab el present número repartim el plech 25 consistent en 8 planas del poema

CANIGÓ

una de las obras més genials del gran poeta MOSSÉN JACINTO VERDAGUER, quina primera edició catalana está agotada.

IMPORTANTÍSSIM

Faltan pocas setmanas pera terminar l'hermós poema **CANIGÓ**, en quin final son ilustre autor hi ha afegit un treball literari que no figura en la primera edició agotada d'aquesta obra.

Tenim el gust d'anunciar á nostres volguts favoreixedors que la realisació de nostres lloables propòsits referents á que nostra **BIBLIOTECA LITERARIA** siga de las més valiosas que's publiquin, figuranthi en ella tot quant de notable han produhit las lletres catalanas es ja un fet, puig que després del **CANIGÓ**, repartirém en las mateixas condicions y forma, una nova edició de la novela

LA PAPALLONA

obra popularíssima, original del eminent novelista en

Narcís Oller

corretgida y esmenada expressament pe'l mateix autor y seguida del **JUDICI CRÍTICH** que feu d'aquesta obra el célebre novelista francés **EMILI ZOLA**.

Al propi temps ens plau adelantar la noticia de que tenim també en cartera, pera seguir á **LA PAPALLONA**, un llibre del genial poeta

Apeles Mestres

titulat

CANSONS

á una de quinas parts de l'obra, que dintre del tomo será dividida en tres séries, está donant els darrers retochs son eximi autor.

La colonia alemanya d' aquesta capital doná el disapte día 8 una festa á benefici del Hospital que te instalat á Gracia. Els salons estavan adornats á estil de fira sevillana, figurant taulas ahont simpáticas y

elegants senyoretas despatxavan xampany, licors y dolços. Els preus de venta encara que una mica cars resultavan baratos, ja que cada compra anava acompanyada d'un somris de cada venedora.

Entre las senyoras s'hi distingí la hermosa muller del Consul alemany Sra. Hartmann y las Sras. Ehlis Himndheber, Kaupp de Sojo, etc. y entre'ls homes els Srs. Ruggeberg, Wolf, Hamm, Meyer, Plass, Bertling y Maurer; en una paraula tots els distingits socis del club "Germania"

Ab el present número comensém á publicar una série curta d'articlets, deguts á la ploma del llorejat poeta nostre distingit colaborador en Claudi Omar y Barrera, que baix l'epigrafi general **QUESTIONS D'ART** tractarán de *La originalitat; Novas orientacions artísticas; El realisme y el naturalisme y Lo diminut en la factura artística.*

Seguríssims estém de que, donada la importancia dels temas, nostres llegidors veurán ab gust aquets treballs, ja qu'ells poden influir molt en la educació artística dels entusiastas de la Bellesa.

Preguem á nostres estimats companys els periódichs de fora y de dintre Barcelona, que s'abstingan de extreure treballs de la nostra publicació sense fer constar sa procedencia, del contrari ens veurém precisats á bescantar las sevas estisoras.

La casa F. Clará y Companyia en Comandita, fabricants d' ayguas carbónicas d' aquesta ciutat, convoca un gran Concurs Internacional de tarjetas postals, primer en Espanya, en el que s'ofereixen dos premis, un de 600 pessetas y un de 400, dos accésits de 150 y dos de 100 pessetas.

El tema y son desenrotllo es enterament lliure, á condició de que 's refereixi á la fabricació de la casa; el tamany de las obras será el reglamentari de la tarjeta postal ó sia de 14 x 9 centímetros.

Pera obtar als premis es precis remetre una colecció de deu tarjetas pe'l cap més baix. El plasso pera l'admissió dels originals fineix el día 15 del vinent Mars á la 6 de la tarde.

Oportunament se farán públichs els noms de las personas que compondrán el Jurat que ha de calificar las obras, y un cop publicat el resultat del Concurs, dintre dels vuyt días següents se fará efectiu l'import dels premis.

Tots els treballs s' haurán de dirigir á la casa F. Clará (Passeig de S. Joan, 171, Barcelona).

En nostra Redacció hi ha fixat el Cartell y condicions.

La nit del 16, va haverhi festa en la Societat "Frégoli". S'hi representá, baix la direcció del senyor Virgili la comedia *La malvasia de Sitges* y un juguet cómic. En la execució, confiada á varis joves socis, no van estarhi els més d'ells del tot desacertats, y prova va serne, la munió d'aplausos merescuts que sentiren.

Ha mort á Sitges la virtuosa senyora donya Magdalena Cartró y Roig, mare que fou de nostre estimat amich en Joseph Soler, director de *El Eco de Sitges* á qui enviém el més sentit pésam, fentlo extensiu á sa apreciable familia.

Primer petit Concurs de CATALUNYA ARTÍSTICA

UN PREMI DE CINQUANTA PESSETAS als tres millors dibuixos sobre PAHISATJE, ORNAMENTACIO y FIGURA respectivament

LLISTA de las coleccions rebudas fins el passat dissapte 22 en que's tancà el plasso d'admissió:

Núm.	1.	Lema:	Fantasias.
»	2.	»	Croquis de fora y de ciutat.
»	3.	»	Tres y la Maria sola.
»	4.	»	Ayres de montanya.
»	5.	»	L'home proposa y Deu disposa.
»	6.	»	Fulls del llibre ds la vida.
»	7.	»	Risum teneatis?
»	8.	»	Mefistofélich.
»	9.	»	Pahisatje, Ornamentació, Figura.
»	10.	»	Valencia.
»	11.	»	Catalunya.
»	12.	»	Tres dibuixos.
»	13.	»	Els trossos que faltan, etc.
»	14.	»	Miroyas.

AVIS IMPORTANT

Degut á la situació altament anormal que ha pesat sobre Barcelona y altras poblacions de la provincia ab motiu de la vaga general la darrera setmana, durant la cual ní han funcionat els teatros ni s'han publicat periodichs de cap mena per no haverhi qui treballés, ens hem vist obligats á suspendre l'aparició del número de **Catalunya Artística**, corresponent al dijous dia 20, falta que, encára que no nostra, sino motivada per forsa major, esmenarém en benefici de nostres volguts subscriptors, recompensantlos la manca d'aquell número ab un de **veritablement extraordinari** que aviat prepararém.

CATALUNYA ARTÍSTICA

SETMANARI IL·LUSTRAT de Literatura, Arts y Teatros

Redacció y Administració: — Raurich, 20, principal. — (Hi ha bussó á la porta.)

DIRECTOR: J AYNÉ RABELL.—ADMINISTRADOR: BARTOMEU LLURÓ

16 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals.— 8 de folleti literari.— Gravats y dibuixos de notables artistas.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessesas.—FORA, mitj any 4 pessesas.

EXTRANGER UN ANY 12 franchs.—NÚMERO CORRENT, 15 céntims.—NÚMERO ATRASSAT, 20 céntims.